

Eesti taimede levikuatlas: mis on Eesti taimestik 110 aastaga muutunud?

Toomas Kukk

Ajakirja Eesti Loodus peatoimetaja
EMÜ põllumajandus- ja keskkonnainstituudi herbariumi (TAA)
kuraator

Pärandkoosluste kaitse ühingu projektijuht
tomkukk@gmail.com, tel. 5189420

Kaardid: Ott Luuk, ottluuk@gmail.com

Eesti taimede levikuatlase tööversioon: <https://otluuk.github.io/atlas>

CWR ko x Mõtteid x (3) Face x Eesti tai x MTÜ Lo x PlutoF x Eesti tai x Rosa su x Tuttpüt x Tartu.pe x MAK PL x Piletid s x Astu liik x +

ottluuk.github.io/atlas/

Apps Postkast - tomkukk... Postkast ajad ja koosolekud...

Eesti taimede uue levikuatlase tööversioon

PROJEKTIST TINGIMUSED RUUDUD KAARDID KONTAKT

Eesti taimede uus levikuatlas

Uuendatud: 2020-01-22

Eesti soontaimede levikuatlas kajastab looduslike, metsistunud ja naturaliseerunud sõnajalg-, paljasseemne- ja õistaimede levikut Eesti maismaal, siseveekogudes ja rannikul. Leiandmed esitatakse **ruudustiku** abil, mille ruudu küljepikkus on 6 x 10 kraadiminutit (9 x 11 km). **Lühiülevaade uue taimeatlase koostamise projektist**

Jõgi-metsriisi
levikukaart uutel
andmetel

Leersia oryzoides

Uut taimeatlast koostab
**pärandkoosluste kaitse
ühing** koostöös Eesti
maaülikooli
põllumajandus- ja
keskkonnainstituudi

Malus_domestica.png ^

Malus_domestica_...png ^

Malus_sylvestris.png ^

Urtica_urens.png ^

Tulipa_sylvestris.png ^

toogruppide_kok...docx ^

Show all x

Type here to search

11:52
30.01.2020

Eesti taimede ametlik levikuatlas: <https://elurikkus.ee/plant-atlas>

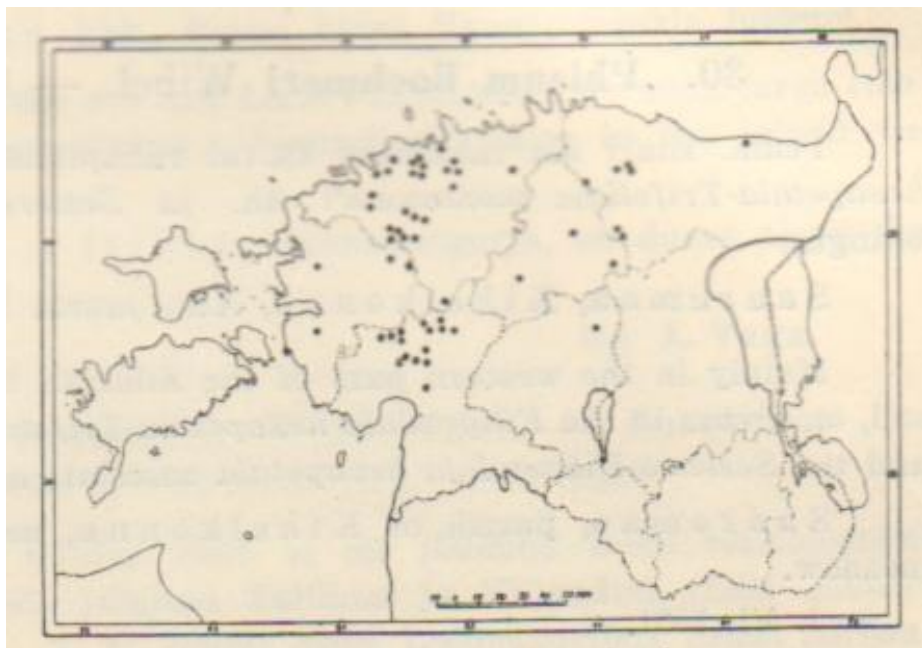
Kui palju taimeliike on Eestis teada?

"Eesti taimestik" (Kukk 1999): pärismaiseid taimeliike 1441, lisaks 97 pärismaist alamliiki, kokku 1538 liiki ja alamliiki.

Herbaariumide andmestik ja vaatlused PlutoF andmetel (11.08.20): Eestist leitud soontaimi (*Anthophyta* + *Monilophyta* + *Coniferophyta* + *Lycopodiophyta*) 5806 taksonit (sh liigisisised taksonid) ja vaatlusi/eksemplare 1 184 806

PlutoFi andmebaasi põhjal pole võimalik kergesti eristada pärismaiseid, kultuuris kasvatatavaid, metsistunud ja tulnuktaksonideid; 5806 hulgas on ka kultiveeritud taimed.

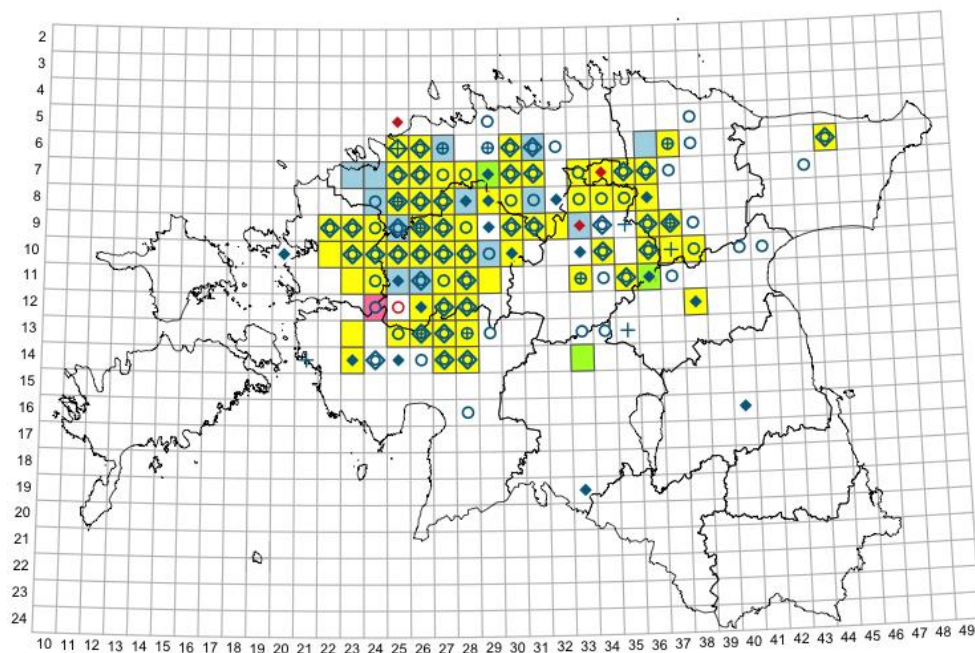
Ümardatud andmetel kasvab Eestis 1500 liiki pärismaiseid soontaimi.

Saussurea alpina subsp. esthonica

Eesti soojumikas *Saussurea esthonica*

1933 - kaardile on kantud teada olevad leiukohad kirjandus- ja herbaarandmetel, kuid pole teada, kas "valget ala" on uuritud

2020 - taimeatlase kaardil on samuti kõik teada olevad leiukohad, ent atlase ruute on uuritud võrdselt, pole suuremaid "valgeid laiike"

Kaart põhineb **1308** kirjel:

vaatlusi **584**

herbaareksemplare **283**

PKÜ kirjeid¹ **43**

ELFi kirjeid² **398**

Taime kaasaegsed ja ajaloolised leiukohad asuvad **112** ruudus.

Tingmärgid ja ruutude arvud periooditi (**U³ / V⁴**)

■ 2006–2020 (**83/-**)

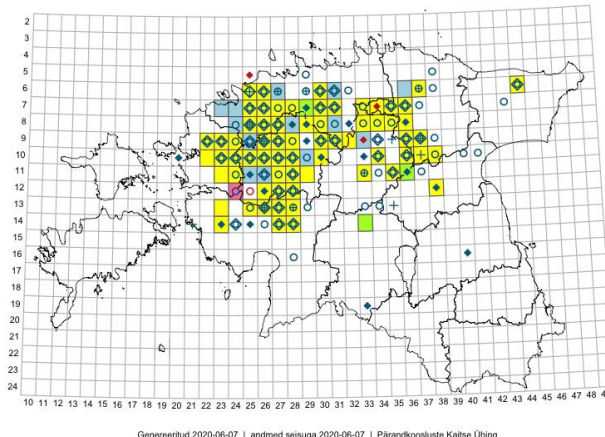
◆/◇ 1971–2005 (**59/64**)

○ 1921–1970 (**79/21**)

+ kuni 1920 (**14/1**)

× hävinud (**-/1**)

? kaheldav (**-/0**)

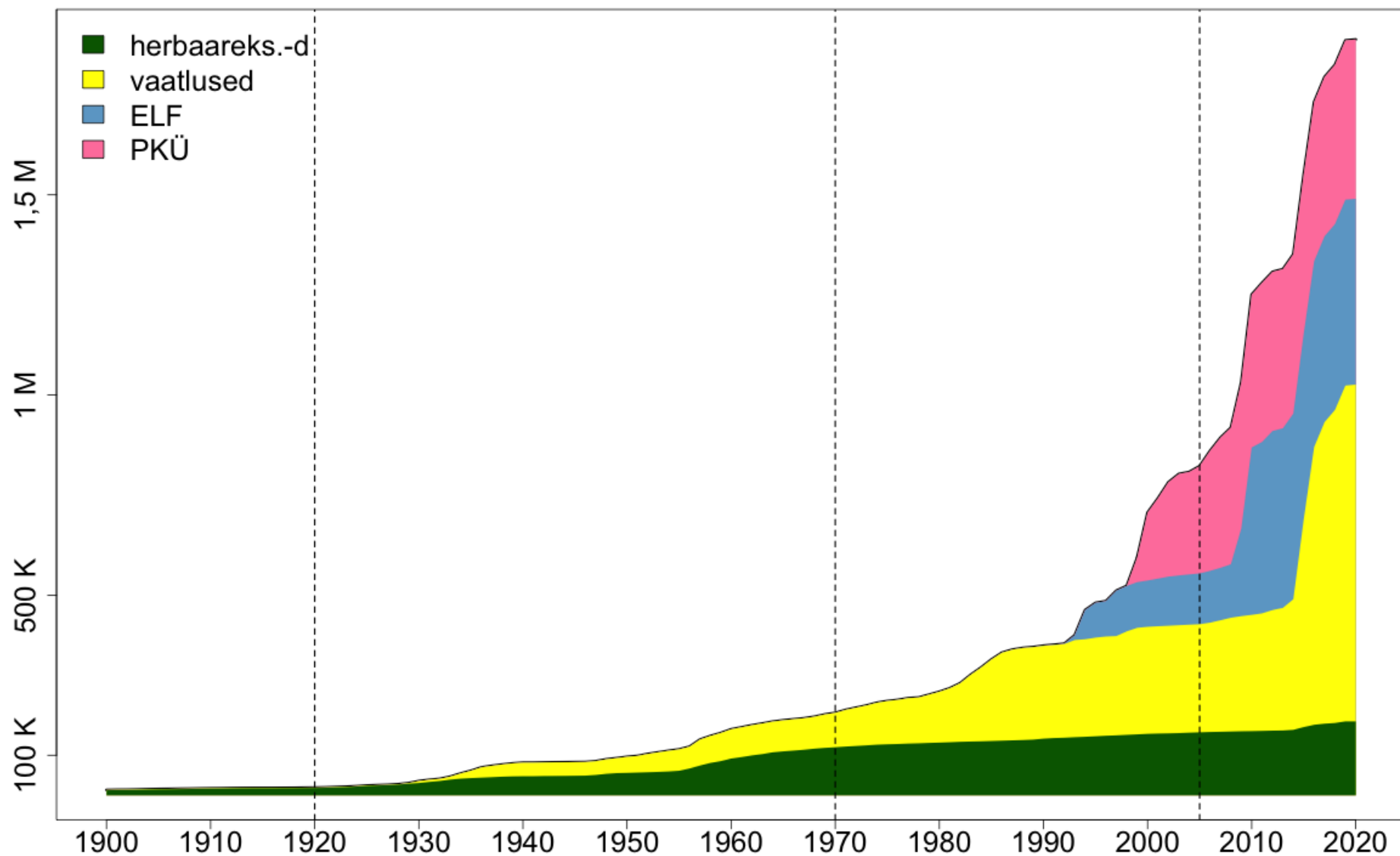

Atlase perioodide võrdlemise raskusi eesti soojumika näitel

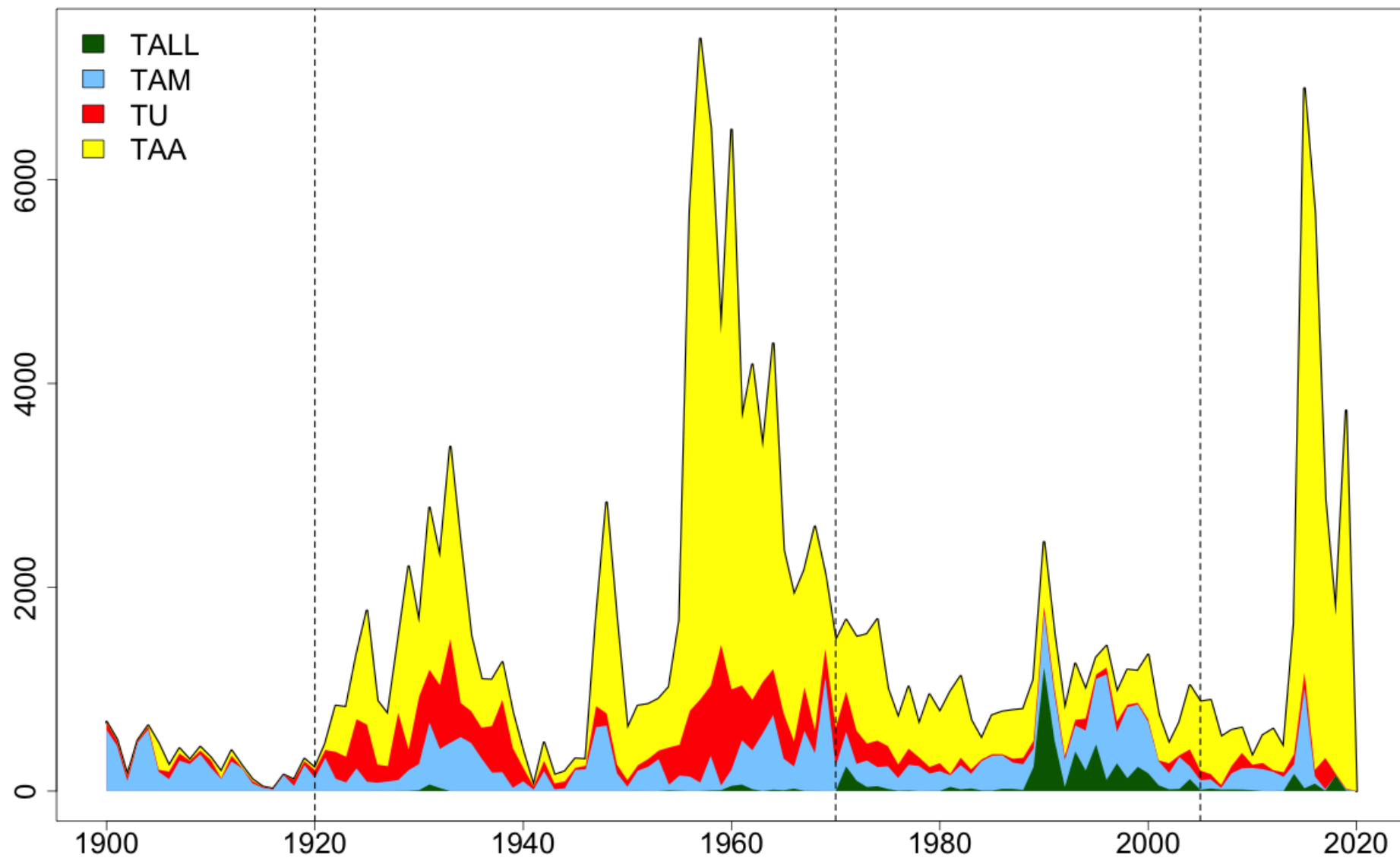
viimasel perioodil on leitud 83 ruudust, eelmisel perioodil 64 - kuid üle-eelmisel 79, ilmselt on 1971-2005 aastate andmestik puudulik

2006-2020 välitööd olid varasematest perioodidest süstemaatilisemad

Kirjete arv 1900 - 2020

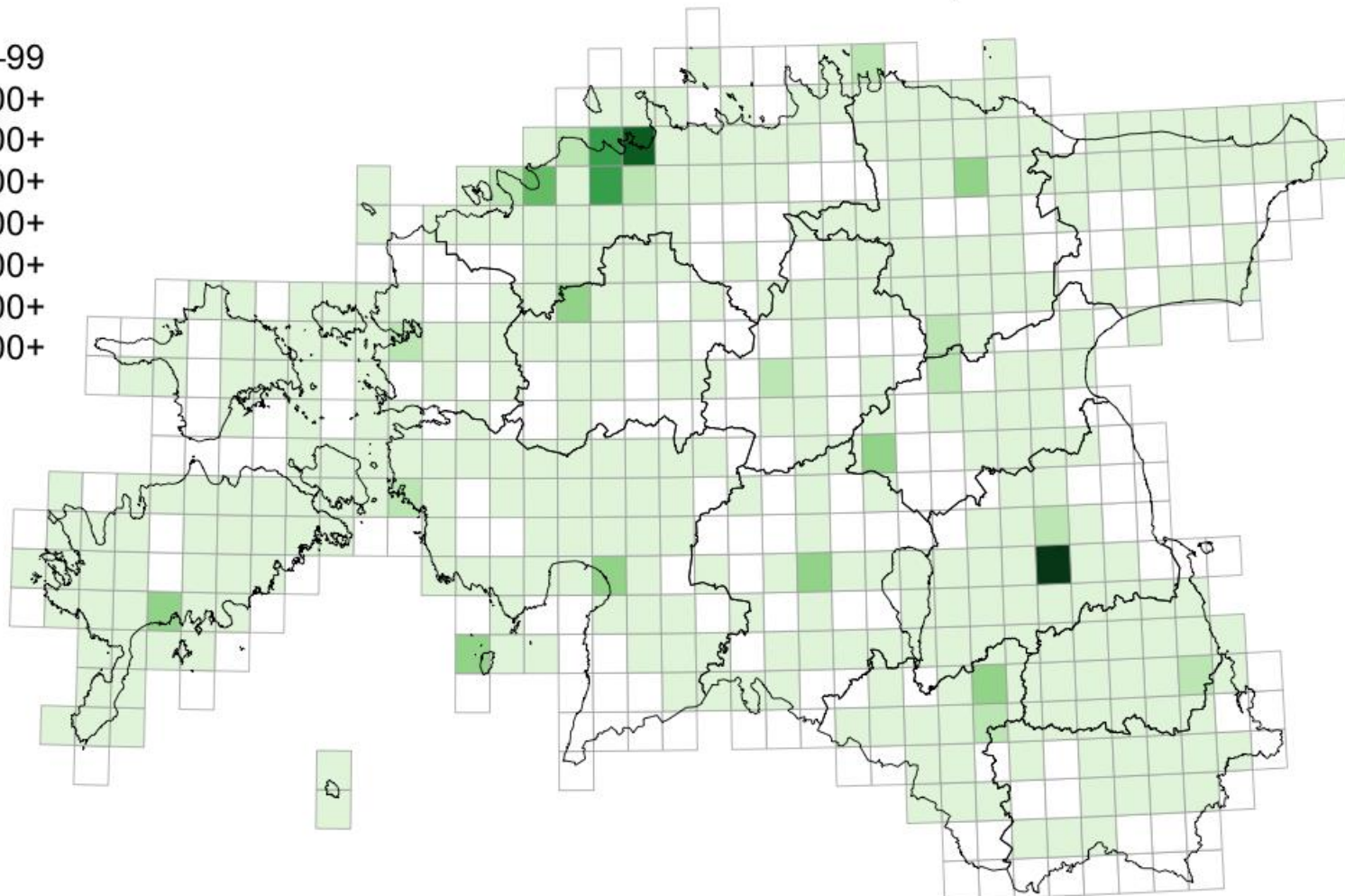
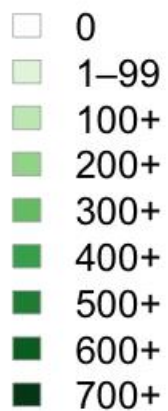
Kogumisaktiivsus 1900-2020

atlase jaoks piisavate leiundmetega herbaarlehed aastati

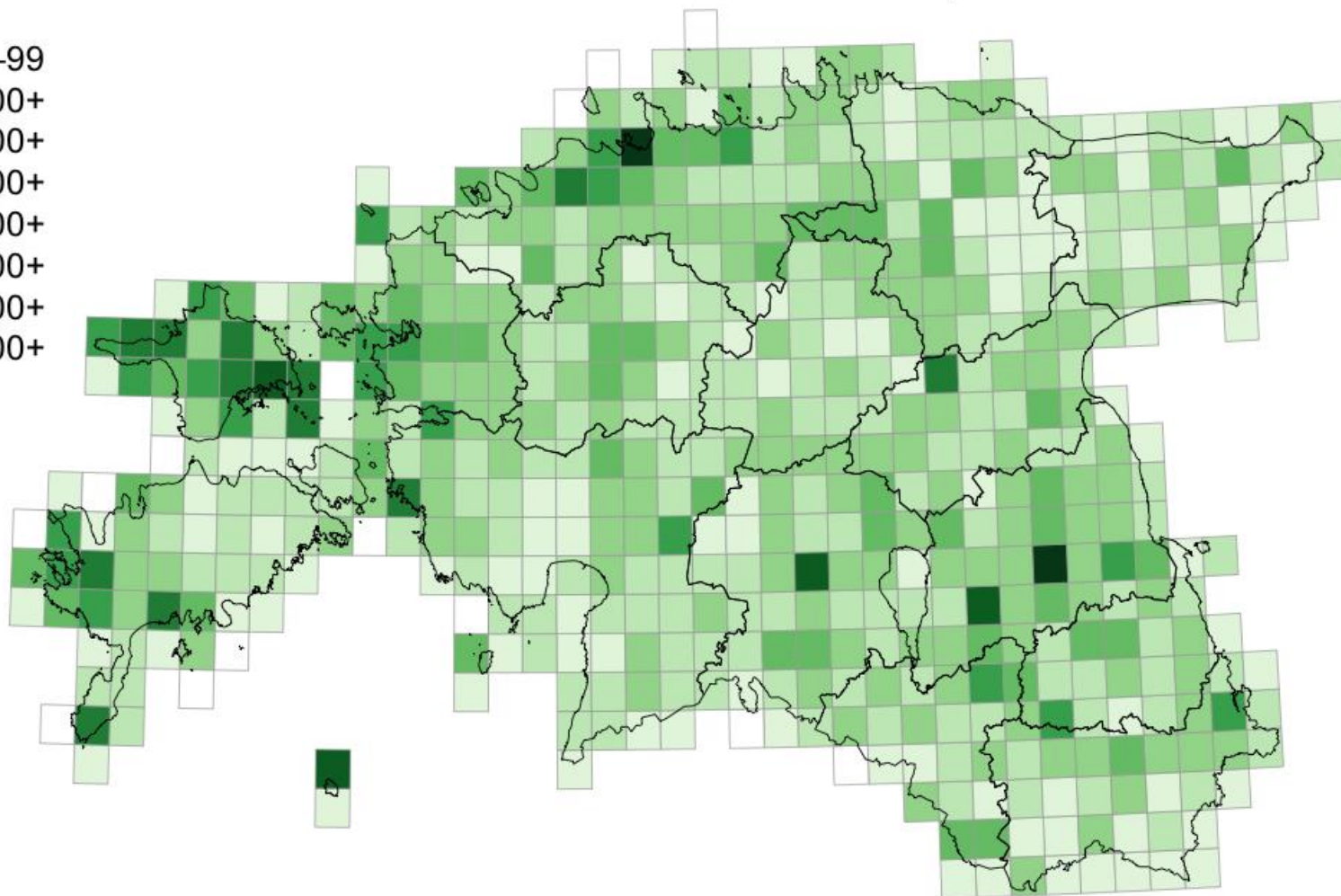

Liike ruudus kuni 1920

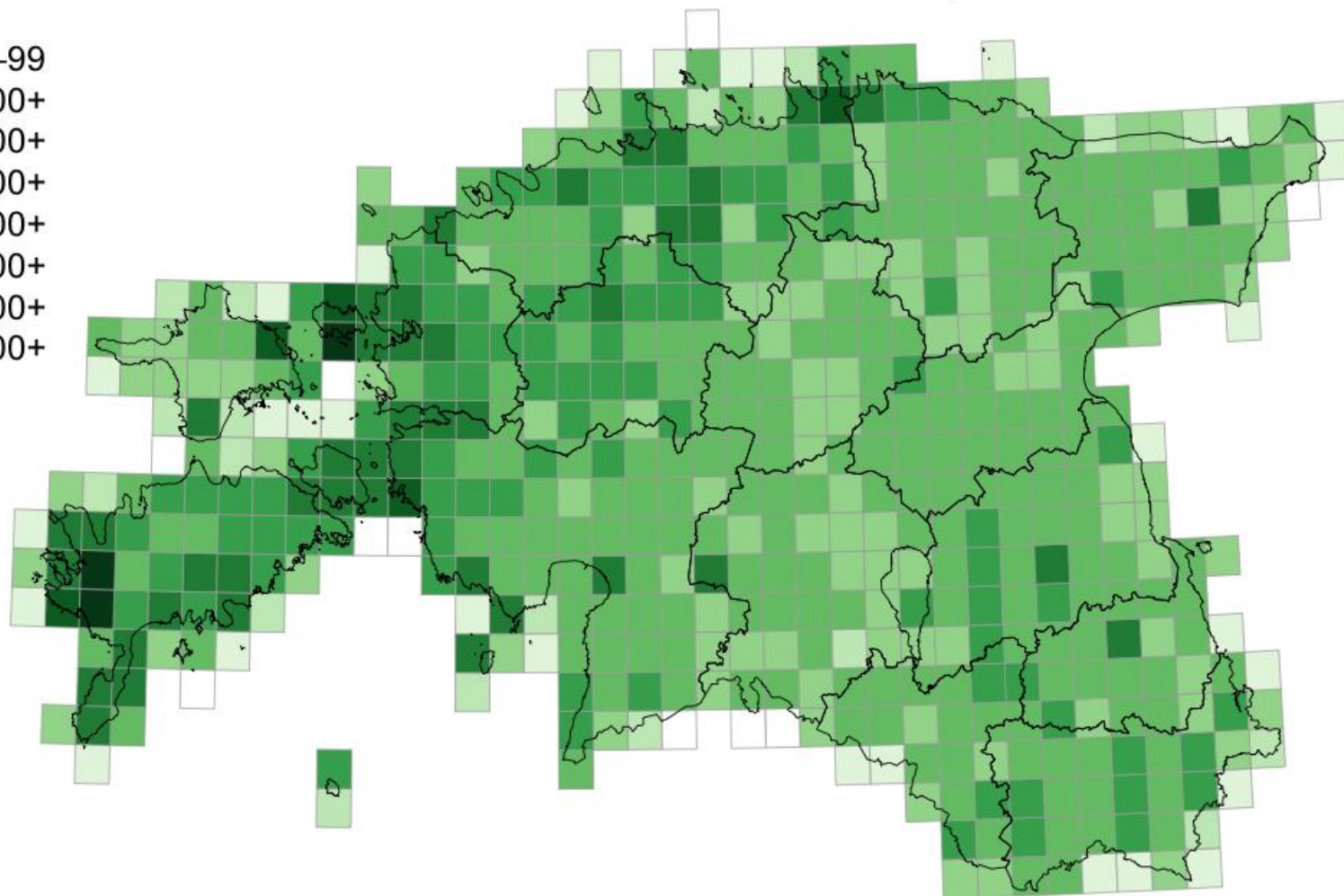
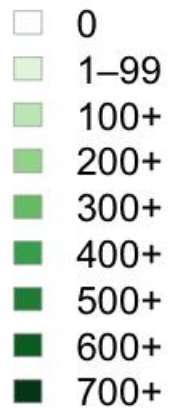

Liike ruudus 1921 – 1970

- 0
- 1–99
- 100+
- 200+
- 300+
- 400+
- 500+
- 600+
- 700+

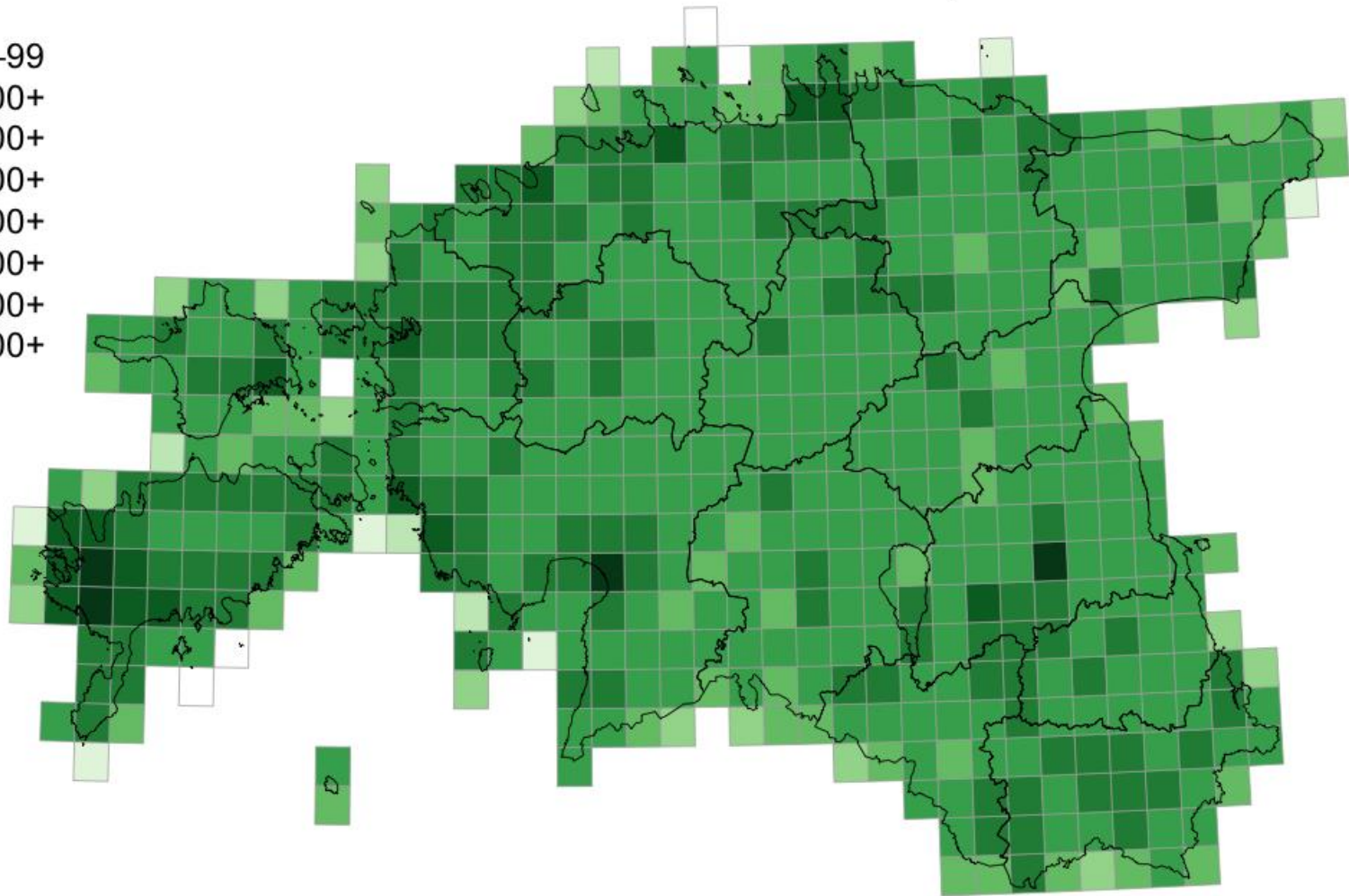

Liike ruudus 1971 – 2005

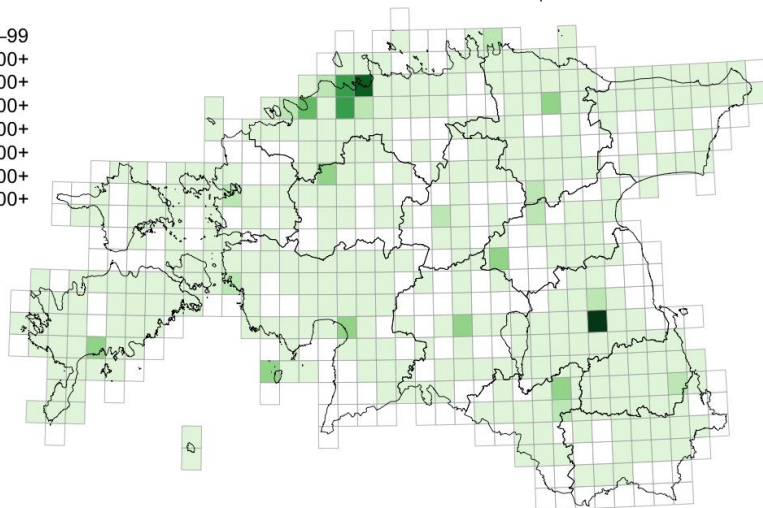
Liike ruudus 2006 – 2020

- 0
- 1–99
- 100+
- 200+
- 300+
- 400+
- 500+
- 600+
- 700+

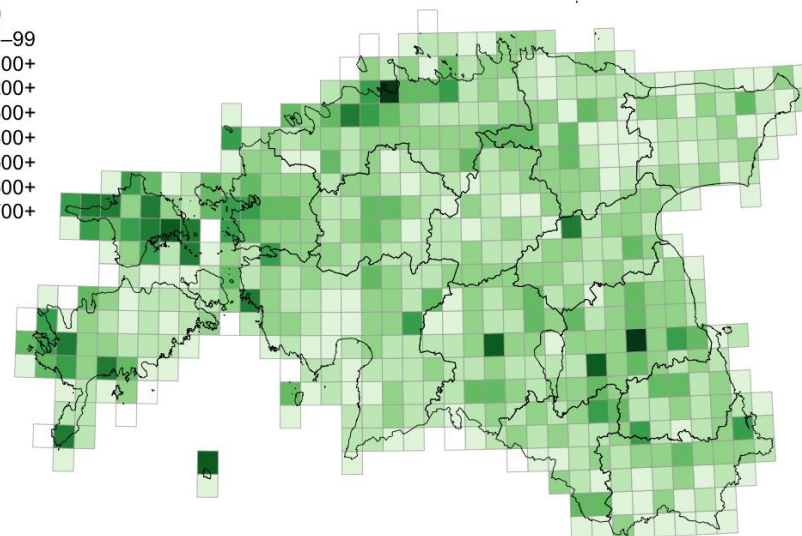
Liike ruudus kuni 1920

0
1-99
100+
200+
300+
400+
500+
600+
700+

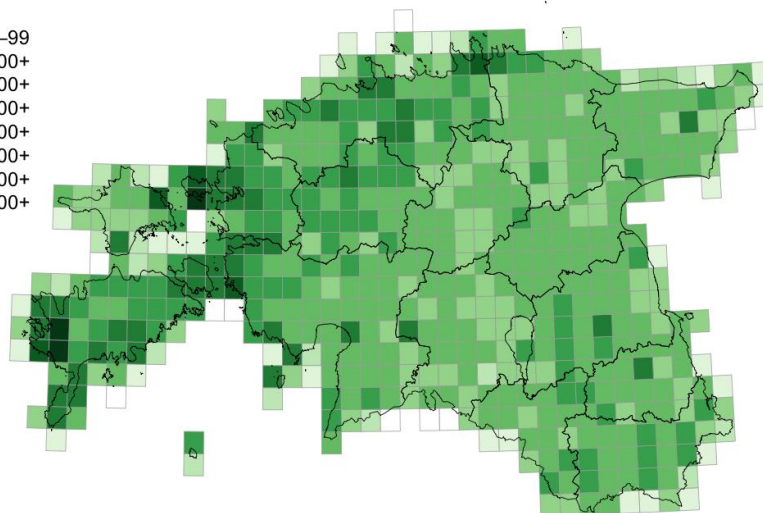
Liike ruudus 1921 – 1970

0
1-99
100+
200+
300+
400+
500+
600+
700+

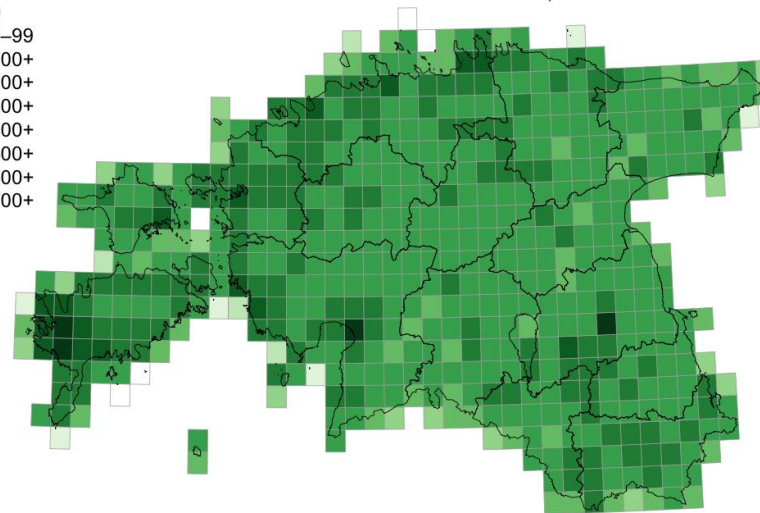
Liike ruudus 1971 – 2005

0
1-99
100+
200+
300+
400+
500+
600+
700+

Liike ruudus 2006 – 2020

0
1-99
100+
200+
300+
400+
500+
600+
700+

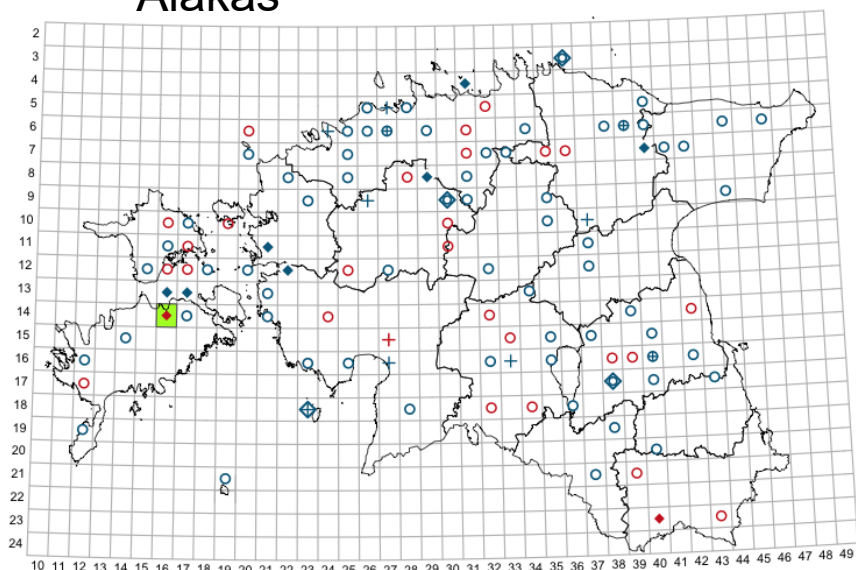

Eesti taimede uue levikuatlase ühised välitööd 2015

Kaduvad umbrohud

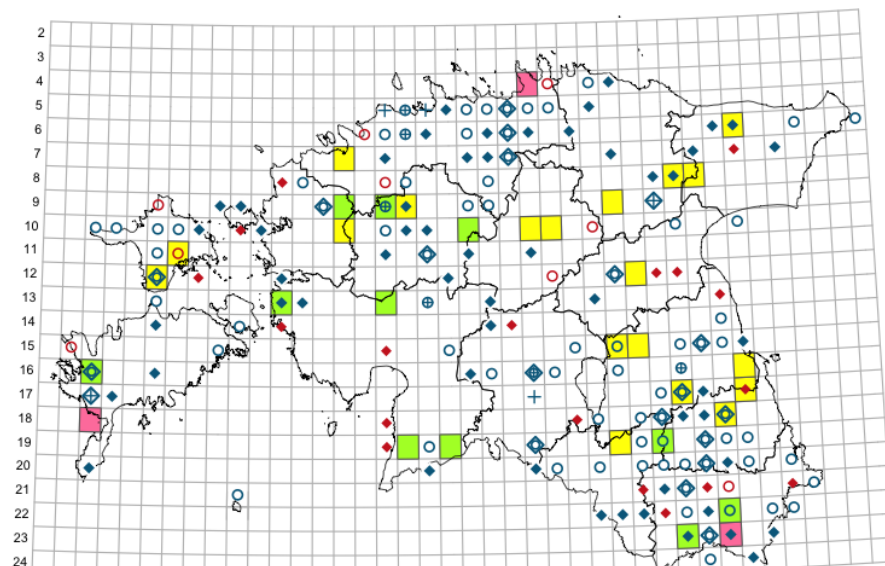
Äiakas

Agrostemma githago

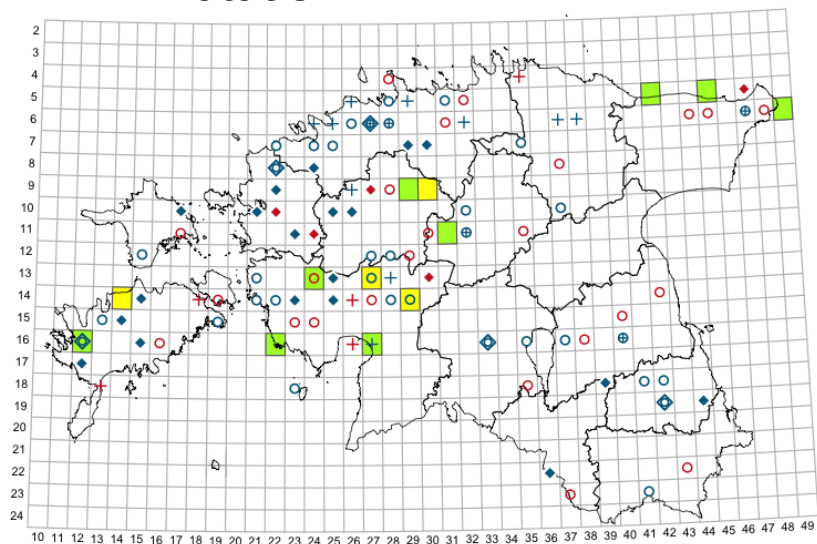
Valge karikakar

Anthemis arvensis

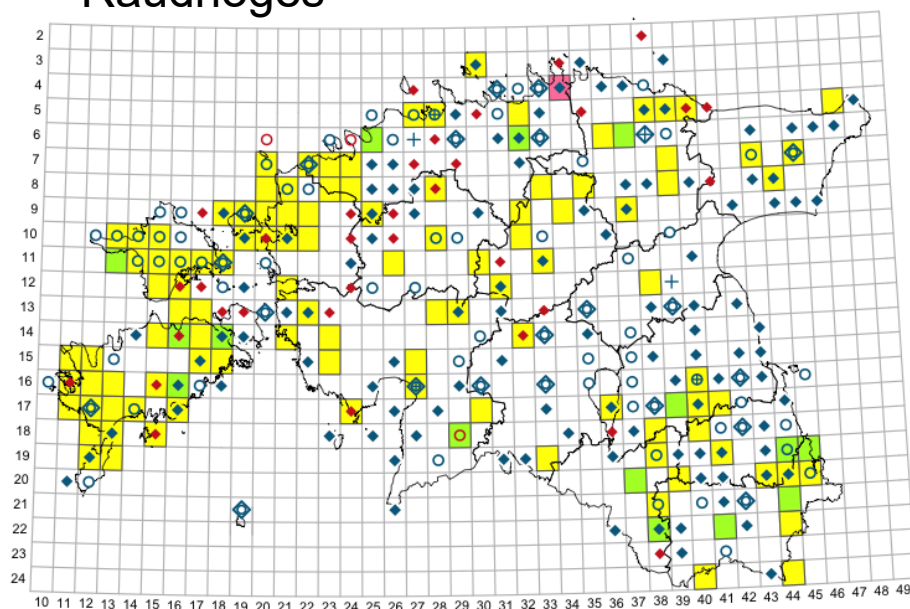
Põld-linnutuder

Neslia paniculata

Raudnõges

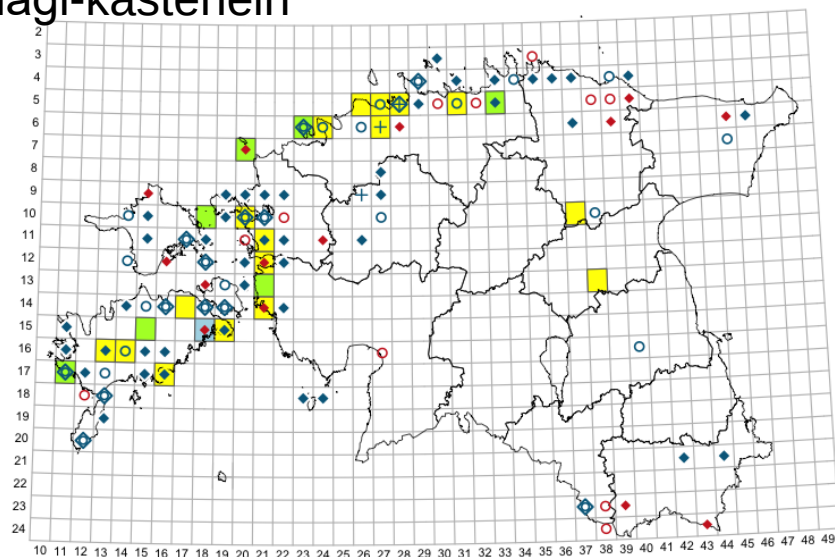
Urtica urens

Kaduvad vähetoiteliste niitude liigid

mägi-kastehein

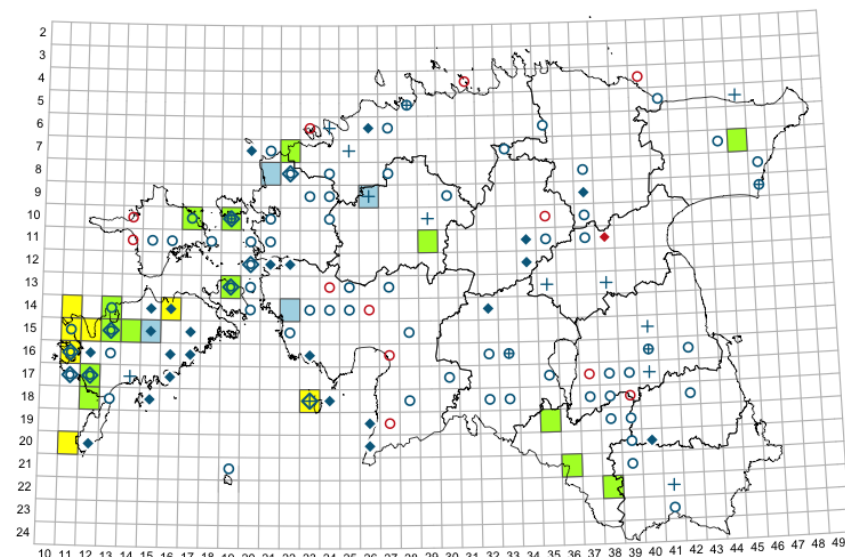
Agrostis vinealis

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

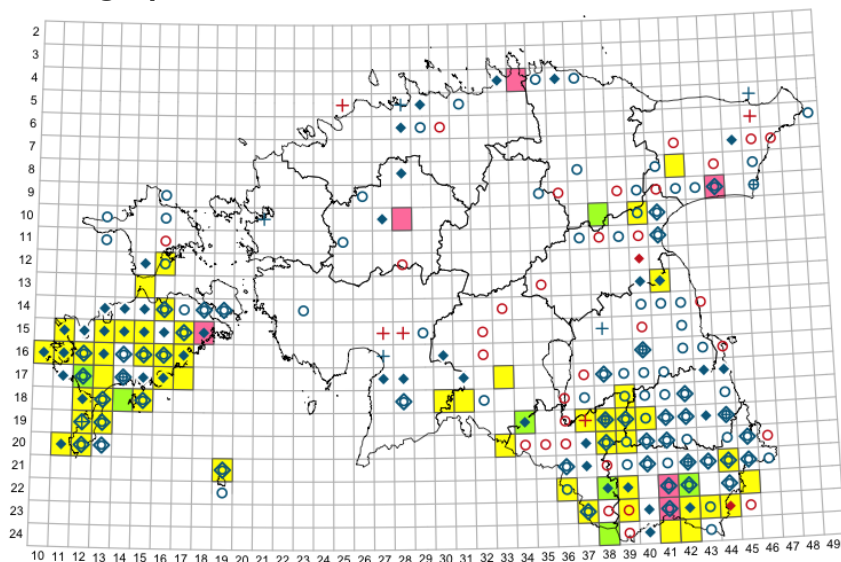
lapik soonerohi

Blysmus compressus

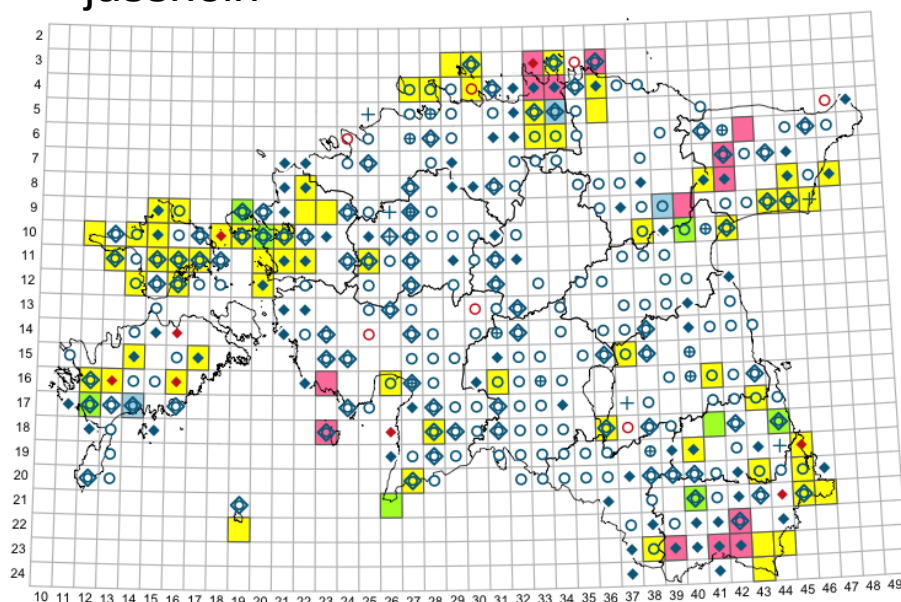
sugapea

Cynosurus cristatus

jusshein

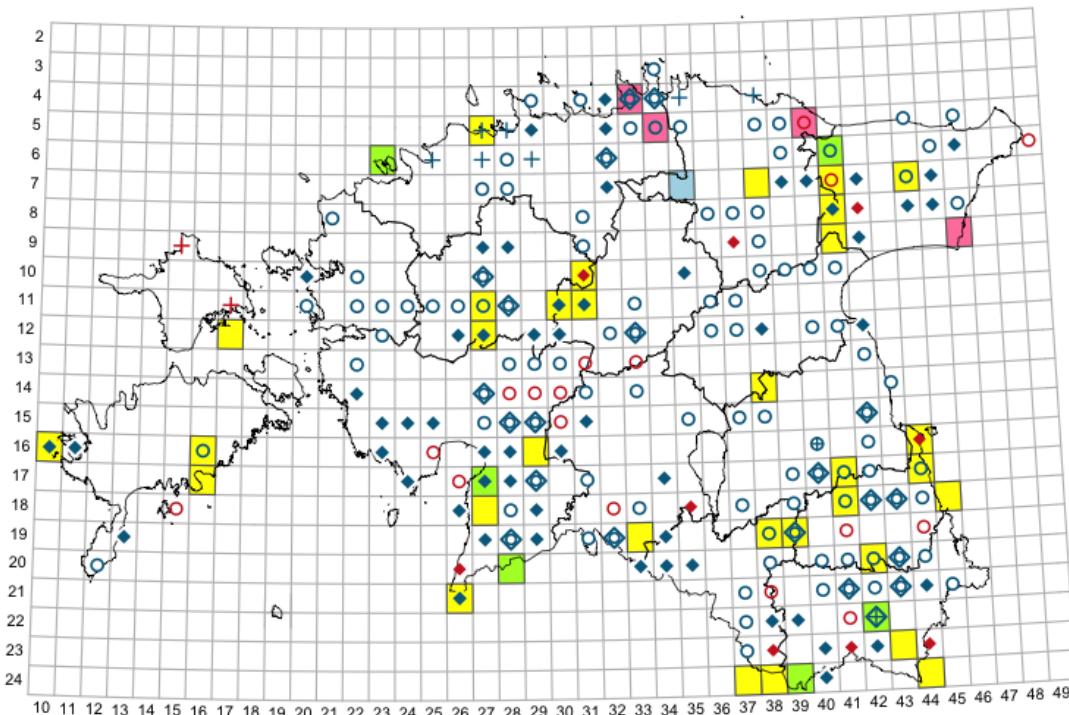
Nardus stricta

Kaduvad vähetoitelised niidud

pruun ristik

Trifolium spadiceum

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

Foto: Anneli Salo/Wikimedia

Kaduvad vähetoitelised niidud ja kliimasoojenemine pung-kirburohi (*Polygonum viviparum*), Eestis areaali lõunapiiril

Kaart põhineb 586 kirjel:

vaatlusi 268

herbaareksemplare 255

PKÜ kirjeid¹ 33

ELFi kirjeid² 30

Taime kaasaegsed ja ajaloolised leiukohad asuvad 218 ruudus.

Tingmärgid ja ruutude arvud periooditi (U^3 / V^4)

■ 2006–2020 (53/–)

◆/◇ 1971–2005 (87/100)

○ 1921–1970 (168/126)

+ kuni 1920 (20/0)

× hävinud (–/0)

? kaheldav (–/0)

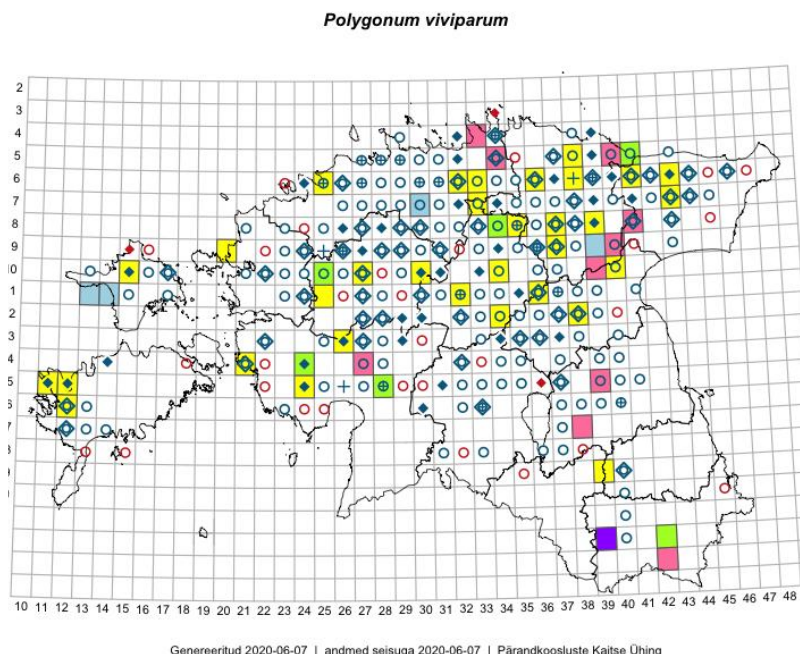

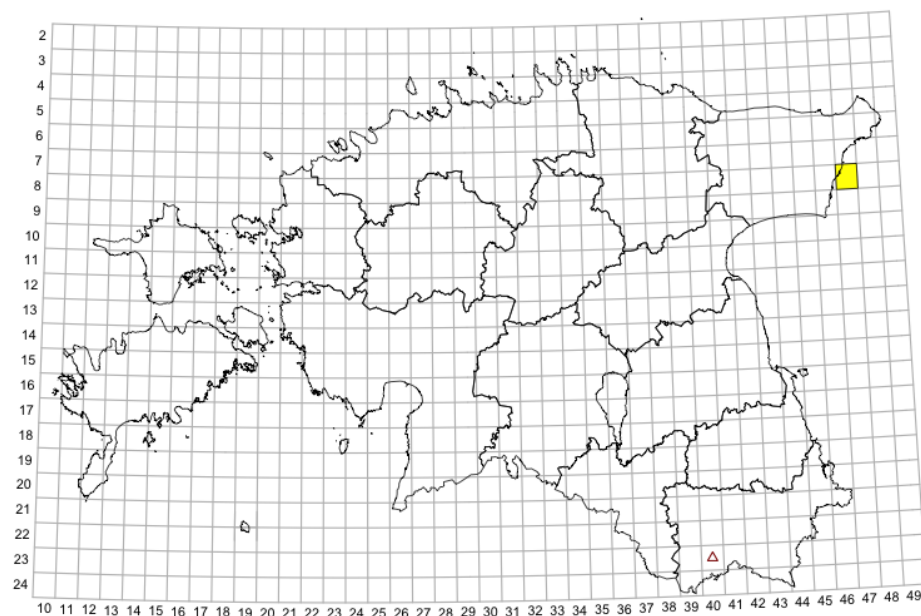
Foto: [Olaf Leillinger](#)/Wikimedia

Taasleid: süstjas võtmehein, *Botrychium lanceolatum*

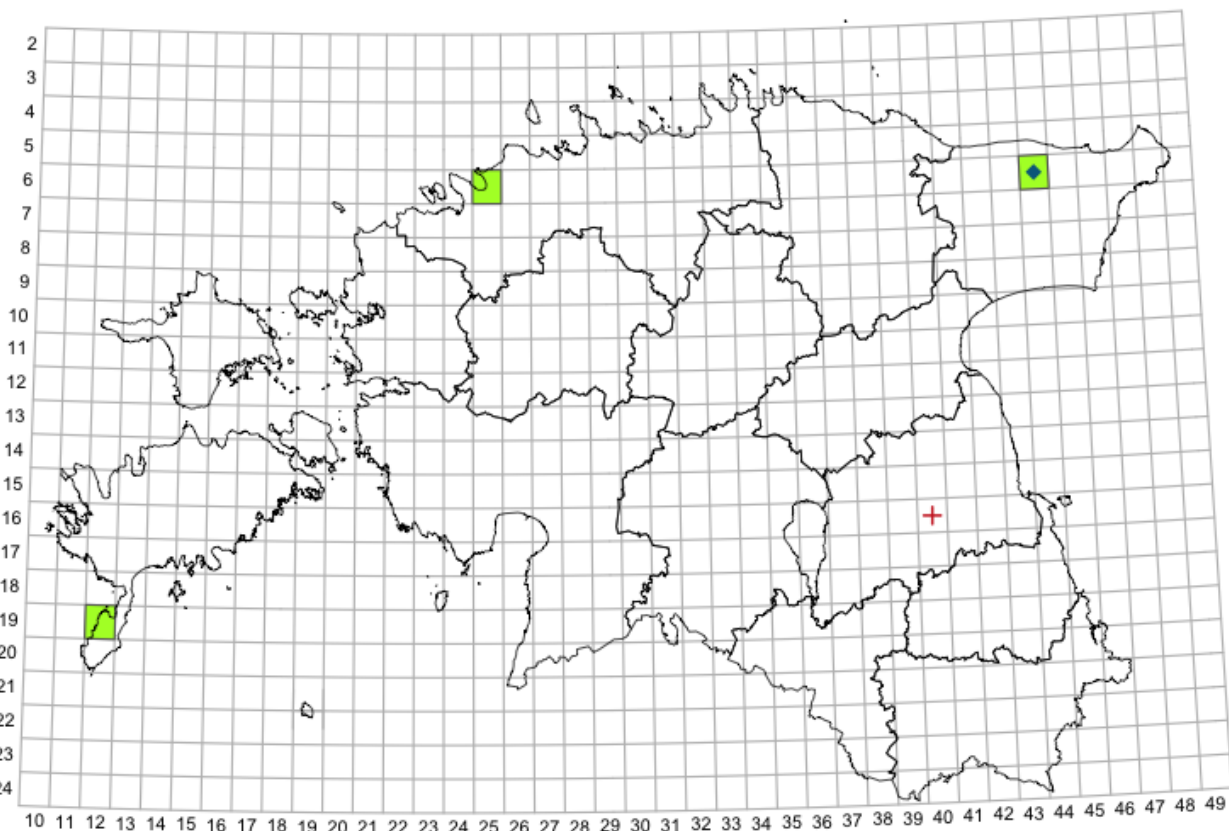
Eestist leitud 1910 Vana-Roosalt (Hans Hiir) ja 2015 Gorodenkast (Meeli Mesipuu), hilisemal otsimisel pole seda taime enam leitud. Juhuslik pärismaine liik

Botrychium lanceolatum

sinihall luga (*Juncus inflexus*, 1. kat. kuni 2014)

Juncus inflexus

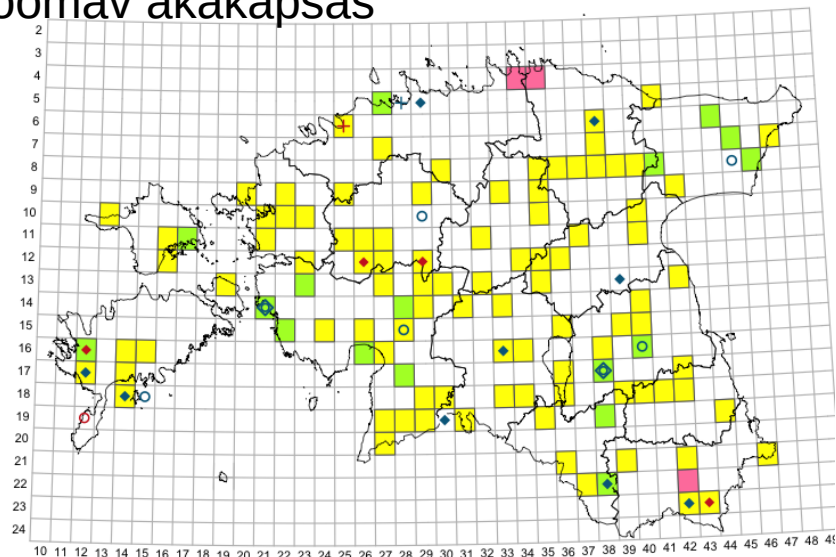
Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

Laieneva levikuga kaitsealused liigid

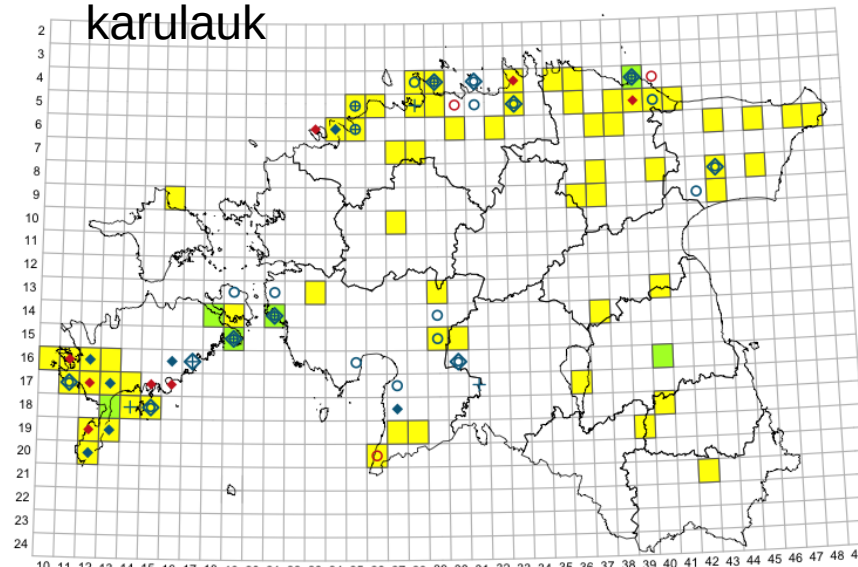
Ajuga reptans

roomav akakapsas

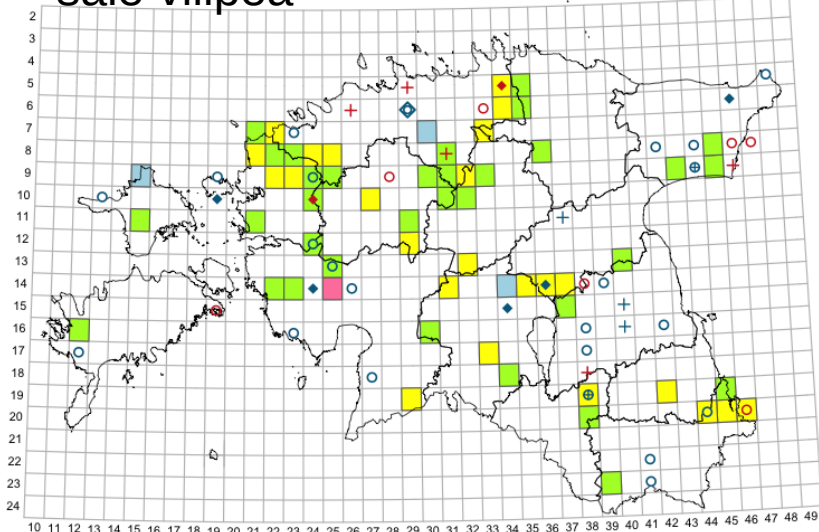
Allium ursinum

karulauk

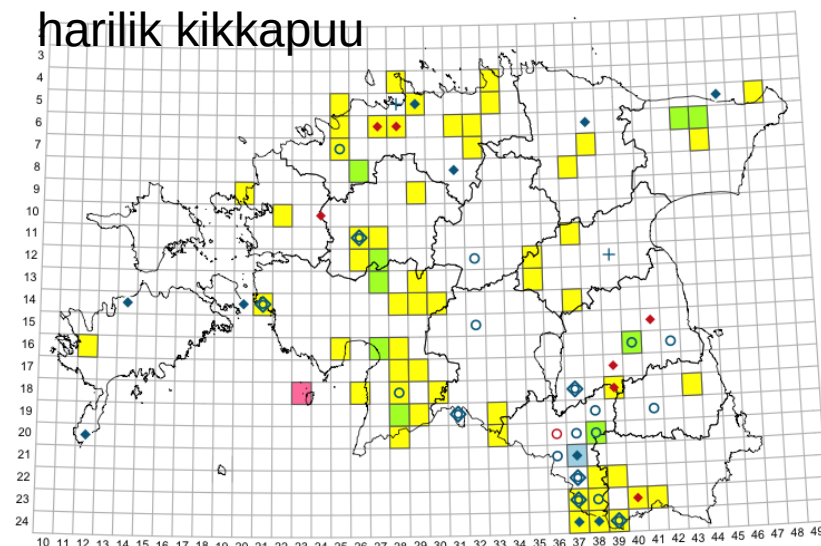
Eriophorum gracile

sale villpea

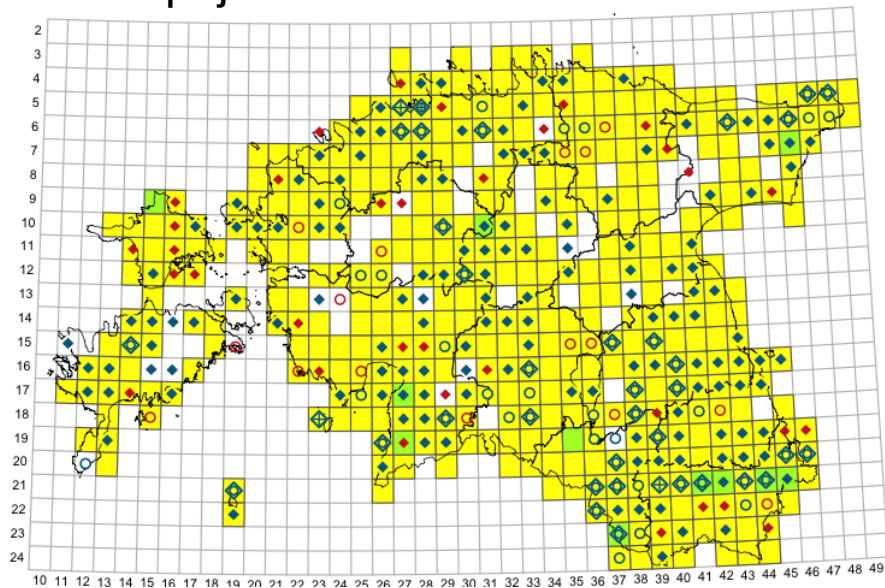
Euonymus europaeus

harilik kikkapuu

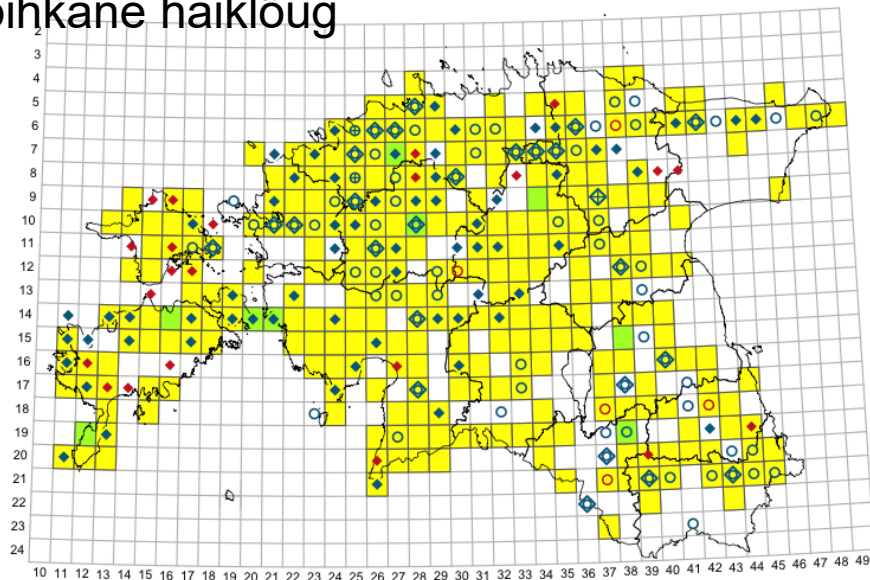
Levikut laiendavad tulnukad

kanada pujukakar *Conyza canadensis*

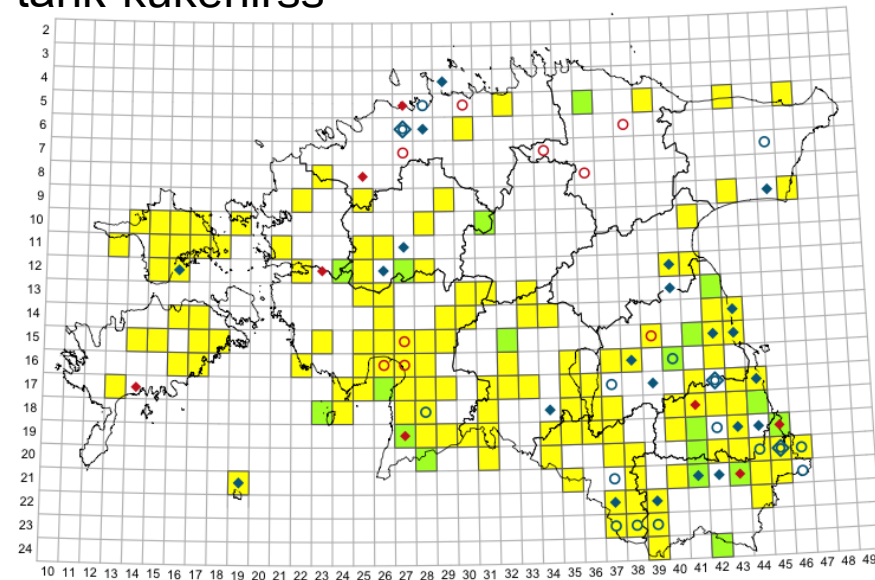
Chaenorhinum minus

pihkane haiklõug

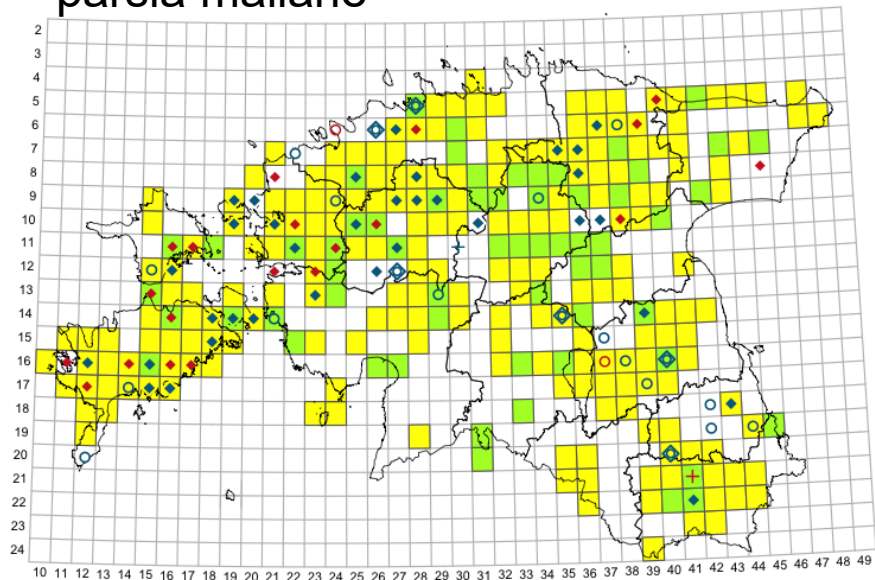
Echinochloa crus-galli

tähk-kukehriss

Veronica persica

pärsia mailane

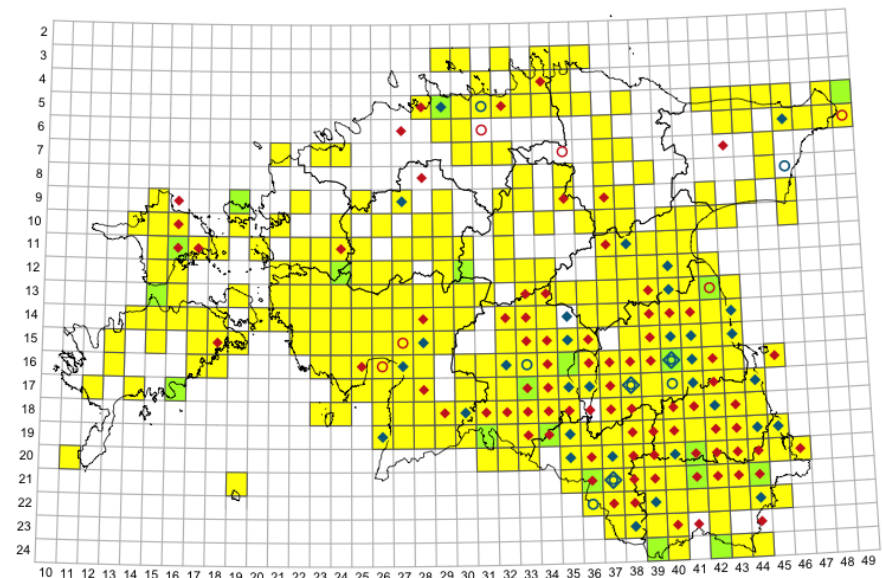

karvane võõrkakar, *Galinsoga ciliata*, Lõuna- ja Kesk-Ameerika

Eestis esmakordselt 1841 Tartu botaanikaaias. Tänapäeval tüliskas ja raskesti tõrjutav aia- ja põlluumbrohi. Eestis kodunenud tulnukas (pole pärismaine liik)

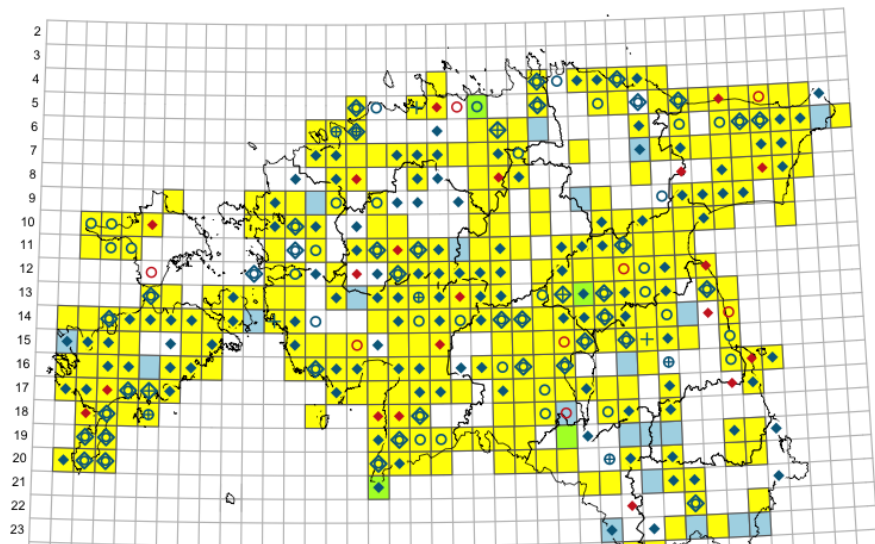
Galinsoga ciliata

Pärismaised, levikut laiendanud liigid

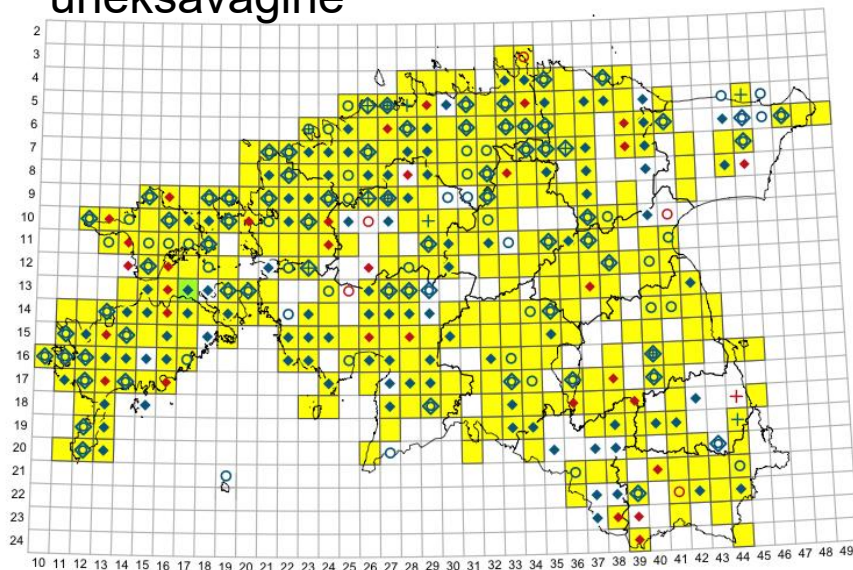
harilik vesikanep

Eupatorium cannabinum

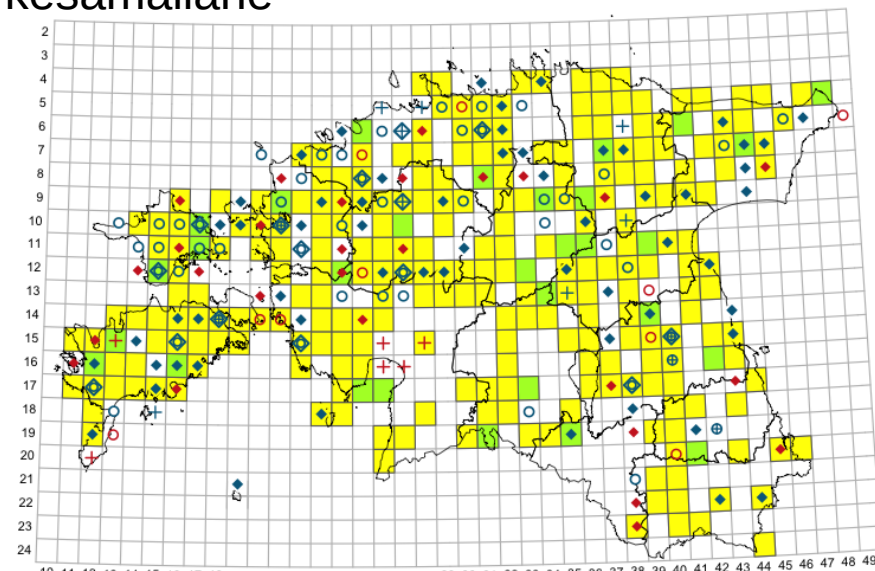
Verbascum thapsus

üheksaväGINE

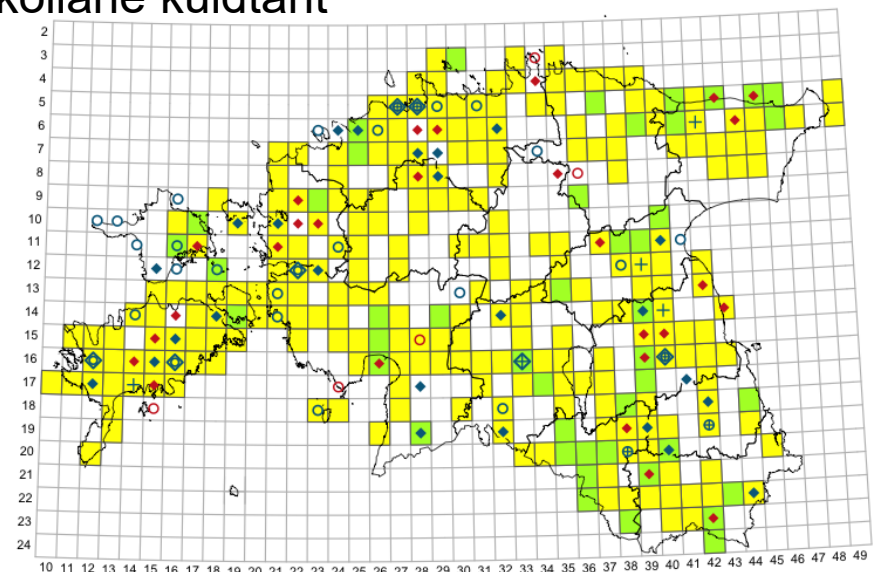
Veronica agrestis

kesamailane

Gagea lutea

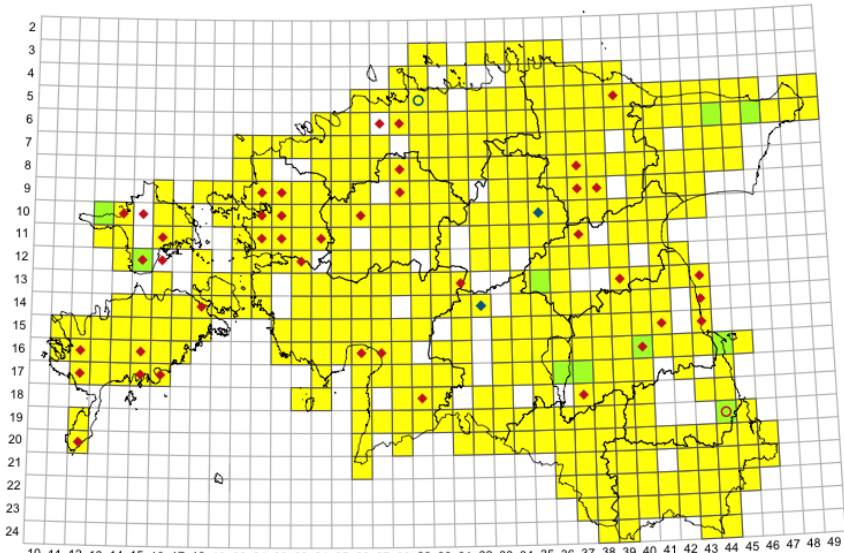
kollane kuldtäht

Invasiivsed ilutaimed

harilik silla

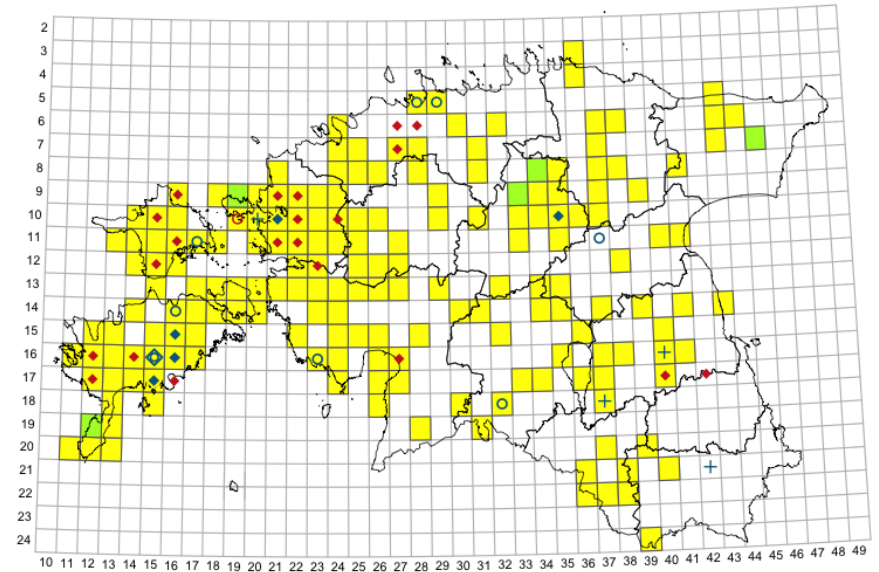
Scilla siberica

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

metstulp

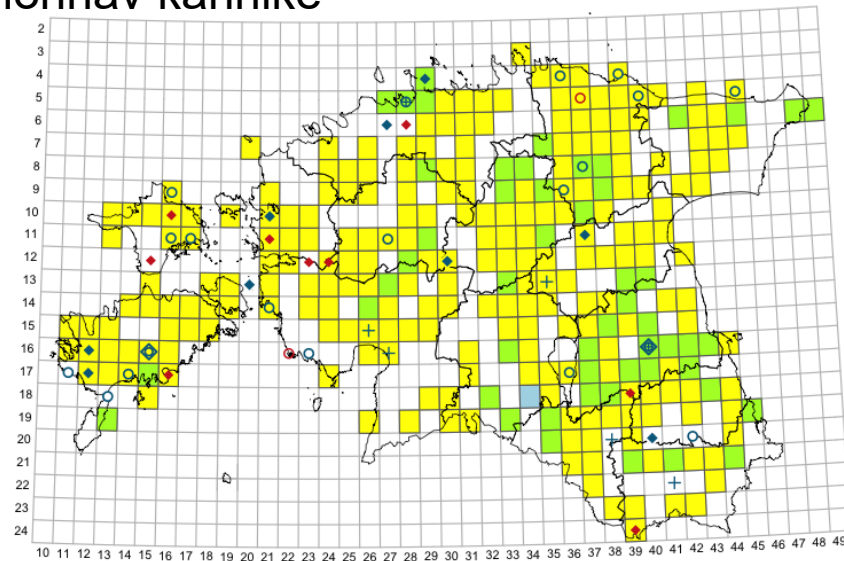
Tulipa sylvestris

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

lõhnav kannike

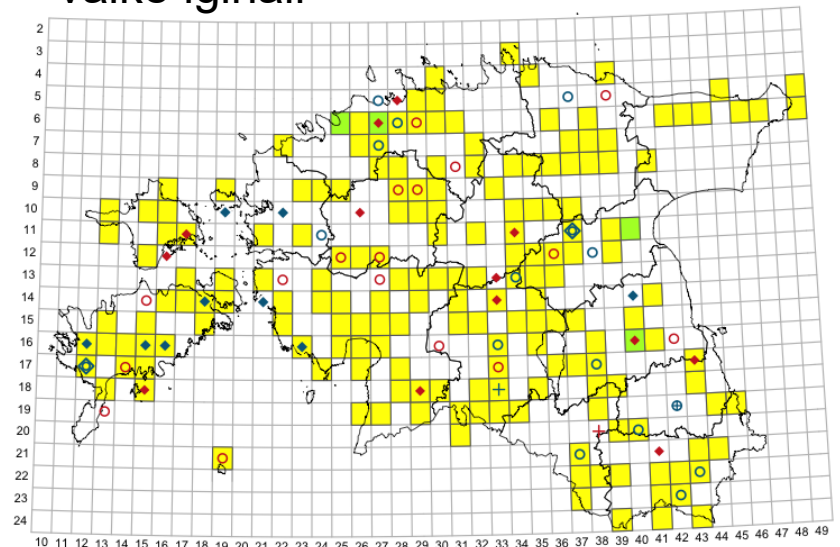
Viola odorata

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

väike igihali

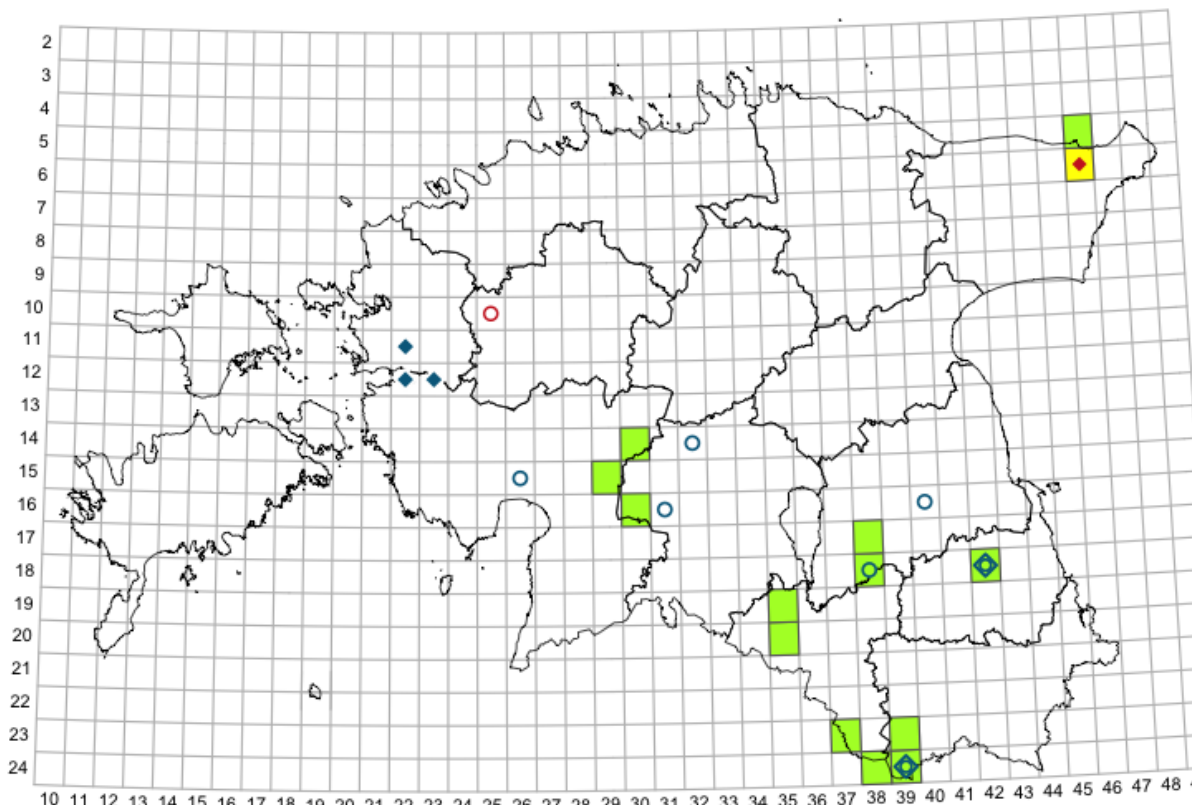
Vinca minor

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

Uurimisvajakud - jõgi-metsriis, *Leersia oryzoides*, 2. kaitsekat.

Leersia oryzoides

Genereeritud 2020-06-07 | andmed seisuga 2020-06-07 | Pärandkoosluste Kaitse Ühing

Põhilised muutused taimestik 110 aasta jooksul

Koosluste eutrofeerumine, toitainetevaeste, madala rohusuga kasvukohtade kadumine

Suurekasvuliste ruderaalide vohamine teeservadel, raiesmikel ja jäätmaadel

Kuidas taimeliikide uuringutega Eestis jätkata?

- * uus taimeatlas ilmub trükist 2020. a lõpul
- * taimeatlase uuendamine võiks edaspidi toimuda 10 a sammuga, kooskõlas liikide ohustatuse hindamisega
- * uus taimemääraja (mitte senise "Eesti taimede määraja" uuendatud trükk)
- * DNA järjestused, "kriitiliste" perekondade põhjalikum uurimine